

HỘI THẢO TẬP HUẤN

Khai thác khoáng sản và quản lý các rủi ro môi trường – xã hội

Quy Nhơn, ngày 24 - 25 tháng 4 năm 2014

Giới thiệu

Bình Định là một trong những tỉnh có nguồn tài nguyên khoáng sản khá phong phú và đa dạng. Theo số liệu điều tra địa chất, Bình Định có 154 mỏ, điểm quặng và điểm khoáng hoá với 24 loại khoáng sản khác nhau. Trong những năm qua, ngành công nghiệp khai thác và chế biến khoáng sản đã đóng góp tích cực cho việc phát triển kinh tế xã hội của tỉnh. Riêng thuế tài nguyên và phí bảo vệ môi trường từ khai thác khoáng sản đã đóng góp đáng kể cho tổng thu ngân sách và phần nào đáp ứng nhu cầu chi đối với tỉnh Bình Định. Tuy nhiên, khai khoáng là ngành công nghiệp có những tác động đặc thù về mặt môi trường và xã hội. Điều này gây rất nhiều thách thức trong việc đảm bảo phát triển bền vững công nghiệp khai khoáng.

Trên thực tế, các cơ quan quản lý nhà nước của Việt Nam đang đối mặt đối mặt với rất nhiều khó khăn trong việc quản lý tài nguyên khoáng sản. Công nghiệp khai thác khoáng sản mang lại nguồn thu đáng kể cho một số địa phương. Nguồn thu này về mặt lý thuyết là đòn bẩy quan trọng cho phát triển kinh tế xã hội địa phương. Tuy nhiên, việc phát triển khai khoáng làm tăng sự phụ thuộc tài nguyên và giảm tính cạnh tranh của các ngành sản xuất phi khoáng khác. Bên cạnh đó, khai thác khoáng sản còn gây nhiều hệ lụy như xung đột giữa các nhóm lợi ích trong xã hội, tham nhũng, suy thoái môi trường và nhiều vấn đề xã hội khác. Do đó, công tác quản lý nhà nước đối với tài nguyên khoáng sản thường rất phức tạp và thách thức.

Các doanh nghiệp khai khoáng cũng phải đối mặt với nhiều rủi ro đầu tư trong bối cảnh các chính sách về đầu tư, môi trường và xã hội cũng như các yêu cầu của thị trường quốc tế ngày càng khắt khe. Thực tế trên thế giới và ở Việt Nam, nhiều doanh nghiệp đã mất các khoản đầu tư do không giải quyết được các vướng mắc về pháp lý, đáp ứng được yêu cầu đối với việc bảo vệ môi trường hoặc không giải quyết được các xung đột với cộng đồng sở tại. Cũng theo đánh giá năm 2013 của Tổ chức Tài chính Quốc tế (IFC), đầu tư vào lĩnh vực khai khoáng có mức độ rủi ro cao nhất về mặt môi trường và xã hội (mức độ rủi ro được đánh giá là 61% so với 37% đối với ngành công nghiệp chế biến và 20% đối với nông lâm nghiệp).

Cộng đồng địa phương là chủ thể không thể thiếu trong công tác quản lý tài nguyên. Theo kinh nghiệm của nhiều quốc gia ở cả cấp trung ương và địa phương, sự tham gia đầy đủ của cộng đồng và các tổ chức diện cho cộng đồng là rất cần thiết để thúc đẩy sự minh bạch và hài hòa mối quan tâm giữa các bên liên quan trong quá trình ra quyết định, nhằm đảm bảo hướng tới mục tiêu phát triển bền vững. Tuy nhiên, sự tham gia của cộng đồng địa phương trong quản lý

hoạt động khoáng sản ở Việt Nam nói chung và Bình Định nói riêng còn rất hạn chế. Theo nghiên cứu của PanNature và CODE năm 2013, cộng đồng địa phương không được hưởng lợi nhiều từ hoạt động khai khoáng. Ngược lại, họ còn chịu nhiều tác động tiêu cực do mất đất, suy thoái môi trường, cơ sở hạ tầng xuống cấp và nhiều vấn đề xã hội khác.

Câu hỏi được đặt ra là làm Bình Định quản trị tốt tài nguyên khoáng sản để phục vụ phát triển kinh tế xã hội, tạo môi trường thuận lợi để doanh nghiệp đảm bảo sản xuất kinh doanh bền vững và hiệu quả, và giảm thiểu các tác động tiêu cực đối với cộng đồng địa phương. Trong bối cảnh trên, Sở Công Thương tỉnh Bình Định phối hợp của Trung tâm Con người và Thiên nhiên và Viện Tư vấn Phát triển tổ chức hội thảo tập huấn "*Khai thác khoáng sản và quản lý các rủi ro môi trường – xã hội*" nhằm chia sẻ một số phương pháp tiếp cận quản trị tốt để đảm bảo phát triển bền vững công nghiệp khai thác.

Mục tiêu

- Thảo luận về các đặc thù của công nghiệp khai khoáng và các thách thức trong bối cảnh địa phương
- Thảo luận về cơ chế thúc đẩy quản trị tốt lĩnh vực khai thác khoáng sản trong bối cảnh địa phương

Đối tượng

Khoảng 40 đại biểu tham gia Hội thảo tập huấn:

- Đại diện các cơ quan quản lý nhà nước.
- Đại diện doanh nghiệp khai thác khoáng sản.
- Đại diện các tổ chức cộng đồng.

Thời gian và địa điểm

- Địa điểm: Khách sạn Hải Âu, thành phố Quy Nhơn, tỉnh Bình Định
- Thời gian: Ngày 24 - 25 tháng 4 năm 2014

Chương trình dự kiến

Thời gian	Hoạt động
Ngày 24 tháng 4 năm 2014	
8.00 – 8.30	Đăng ký đại biểu <i>PanNature</i>
8.30 – 8.45	Giới thiệu mục tiêu và nội dung hội thảo tập huấn <i>Ông Nguyễn Văn Thắng – Phó Giám đốc Sở Công thương</i>
8.45 – 9.15	Giới thiệu và làm quen <i>Tất cả các đại biểu</i>
9.15 – 10.15	Chuỗi giá trị trong công nghiệp khai thác <ul style="list-style-type: none">• Khái niệm chuỗi giá trị• Phương pháp phân tích chuỗi giá trị• Chuỗi giá trị trong công nghiệp khai thác <i>Đại diện Article 33 và Bantay Kita</i>
10.15 – 10.30	Nghỉ giữa giờ
10.30 – 12.00	Khung chính sách pháp lý lĩnh vực khoáng sản ở Việt Nam theo chuỗi giá trị <ul style="list-style-type: none">• Cấp giấy phép khai thác• Quản lý hoạt động khai thác• Thu, quản lý và sử dụng các khoản tài chính <i>Ông Đỗ Thanh Bái và Bà Trần Thanh Thủy (PanNature)</i>
12.00 – 13.30	Ăn trưa
13.30 – 15.00	Các thách thức trong quản lý hoạt động khoáng sản <ul style="list-style-type: none">• Thảo luận nhóm: Các thách thức đối với cơ quan quản lý nhà nước, khó khăn đối với doanh nghiệp và cộng đồng địa phương (60 phút)• Trình bày kết quả thảo luận nhóm (30 phút) <i>PanNature</i>
15.00 – 15.15	Nghỉ giữa giờ
15.15 – 16.45	Các thách thức trong quản lý hoạt động khoáng sản <ul style="list-style-type: none">• Các tác động tiềm ẩn của công nghiệp khai khoáng đối

	<p>với kinh tế vĩ mô (20 phút) <i>Đại diện Article 33</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Các rủi ro về tài chính, môi trường và xã hội đối với doanh nghiệp khai thác khoáng sản (20 phút) <i>Ông Đỗ Thanh Bái</i> • Các tác động môi trường và xã hội đối với cộng đồng địa phương (20 phút) <i>Đại diện Bantay Kita</i> • Thảo luận chung
16.45 – 17.00	Kết thúc ngày 1
<u>Ngày 25 tháng 4 năm 2014</u>	
8.00 – 8.30	Khởi động
8.30 – 10.00	<p>Quản trị tốt công nghiệp khai thác</p> <ul style="list-style-type: none"> • Các nguyên tắc quản trị tốt theo chuỗi giá trị (30 phút) <i>Đại diện Article 33</i> • Thảo luận nhóm: Làm thế nào để cải thiện công tác quản lý nhà nước đối với hoạt động khoáng sản; giảm thiểu các rủi ro đối với doanh nghiệp và hạn chế các tác động đối với cộng đồng địa phương (60 phút) <p><i>PanNature</i></p>
10.00 – 10.15	Nghỉ giữa giờ
10.15 – 12.00	<ul style="list-style-type: none"> • Trình bày kết quả thảo luận nhóm (30 phút) • Nâng cao hình ảnh doanh nghiệp và hạn chế rủi ro: vai trò của tham vấn, công khai thông tin và đối thoại mở (20 phút) – <i>Ông Đỗ Thanh Bái</i> • Vai trò của trách nhiệm môi trường và xã hội trong việc phát triển vững doanh nghiệp (20 phút) – <i>Bà Ngô Minh Hương</i> • Quản trị tốt công nghiệp khai thác: Vai trò của các tổ chức độc lập và cộng đồng địa phương (20 phút) – <i>Bà Trần Thanh Thủy (hoặc ông Phạm Quang Tú)</i> • Thảo luận chung (15 phút)
12.00 – 13.00	Ăn trưa
13.30 – 14.00	Khởi động
14.00 – 15.00	<p>Kinh nghiệm quốc tế trong quản trị tài nguyên khoáng sản</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trình bày chuyên gia: Mô hình quản trị có sự tham gia tại Indonesia (20 phút) – <i>Đại diện Article 33</i> • Trình bày chuyên gia: Mô hình quản trị có sự tham gia tại Phillipine (20 phút) – <i>Đại diện Bantay Kita</i>

- Hỏi – đáp (20 phút)

15.00 – 15.15 Nghỉ giữa giờ

15.15 – 16.15 Mô hình quản trị có sự tham gia tại Bình Định

- Đề xuất mô hình quản trị tốt tại Bình Định (15 phút) – Bà *Trần Thanh Thủy*
- Thảo luận chung và đóng góp ý kiến (30 phút)
- Các bước tiếp theo (15 phút)

16.15 – 16.40 Kết thúc hội thảo tập huấn

Hội thảo tập huấn được hỗ trợ bởi:

